

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2020. október 9.
(OR. en)

11721/1/20
REV 1

SOC 608

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi: a Tanács Főtitkársága

Címzett: a delegációk

Előző dok. sz.: 11084/20

Tárgy: A minimumjövedelem védelmének a szegénység és a társadalmi kirekesztődés elleni küzdelem céljából a Covid19-világjárvány összefüggésében és azon túl történő megerősítése
A Tanács következtetései (2020. szeptember 9.)

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a minimumjövedelem védelmének a szegénység és a társadalmi kirekesztődés elleni küzdelem céljából a Covid19-világjárvány összefüggésében és azon túl történő megerősítéséről szóló tanácsi következtetéseket, melyeket a Tanács a 2020. október 9-én lezárult írásbeli eljárás keretében jóváhagyott.

**A minimumjövedelem védelmének a szegénység és a társadalmi kirekesztődés elleni
küzdelem céljából a Covid19-világjárvány összefüggésében és azon túl történő
megerősítése**

A Tanács következtetései

TUDATÁBAN ANNAK, hogy

1. az Európai Tanács a 2019–2024-es időszakra szóló stratégiai menetrendjében hatalmas politikai, társadalmi és gazdasági kockázatként határozza meg az egyenlőtlenségeket, és felszólít arra, hogy mindenki számára lehetőségeket kell biztosítani. A Bizottság a szociális jogok európai pillére végrehajtásának menetét ismertető, „A méltányos átállást szolgáló erős szociális Európa” című közleményében¹ a szociális védelem és a társadalmi befogadás javítására helyezi a hangsúlyt, ezen belül is arra, hogy ahhoz, hogy a változás korában senki ne maradjon le, küzdenünk kell a szegénység ellen;
2. a Covid19-világjárványra válaszul hozott intézkedések ellenére annak negatív társadalmi és gazdasági következményei rávilágítanak a sebezhetőségekre és drámai mértékben súlyosbítják azokat, növelve az Európán belüli társadalmi-gazdasági szakadékok elmélyülésének kockázatát². Az Európai Tanács tagjai által üdvözölt, a „fellendülést szolgáló ütemterv” kimondja, hogy foglalkozni kell a válság társadalmi-gazdasági következményeivel. A munkahelyüket elvesztő, a jövedelemcsökkenést vagy -kiesést elszenvedő, valamint az elegendő forrással nem rendelkező személyek jövedelmének védelme nagy kihívást jelent. A minimumjövedelem védelme – az aktivizáló és támogató szolgáltatásokkal együtt – alapvető fontosságú szerepet tölt be a szegénység és a társadalmi kirekesztődés kockázatának a mostani válság alatti enyhítésében, és ezzel a társadalom leghátrányosabb helyzetű tagjait segíti, jelenleg és a jövőben egyaránt³;

¹ COM(2020) 14 final.

² OECD 2020: COVID-19: Protecting people and societies (Covid19 – Az emberek és a társadalmak védelme).

³ ILO 2020: Social protection responses to the COVID-19 crisis: Country responses and policy considerations (Szociális védelmi reagálás a Covid19-válságra – Az országok által adott válaszok és szakpolitikai megfontolások).

3. a minimumjövedelmi rendszerek nemcsak alapvető módon járulnak hozzá a válság által leginkább sújtott csoportok szociális védelméhez, hanem stabilizáló hatást is gyakorolnak a gazdaságban előállított áruk és nyújtott szolgáltatások iránti általános keresletre⁴;
4. az általános tendenciák nyomon követése megerősíteni látszik azt, hogy Európában fontos növelni a minimumjövedelem védelmét és az aktív befogadást. Az elmúlt évtizedben Unió-szerte emberek millióit sikerült kiemelni a szegénységből. Ez az eredmény azonban elmarad az EU azon célkitűzésétől, hogy 2020-ig 20 millió polgárt kell kiemelni a szegénységből. Már a világiárvány kitörése előtt is összességében véve az európai polgárok több, mint egyötöde és minden negyedik gyermek volt kitéve a szegénység és a társadalmi kirekesztődés kockázatának⁵. Az egyszülős háztartásoknak és a (gyakorlatilag) aktív kereső nélküli háztartásokban élő személyeknek a helyzetére különösen magas fokú sebezhetőségük okán kiemelt figyelmet kell fordítani. Esetükben ugyanis folyamatosan fennáll a szegénység kockázata⁶, és az utóbbi csoport esetében ezenfelül a szegénység mélysége növekedésének veszélyével is számolni kell. Ez a fejlemény jól példázza a minimumjövedelem védelme terén a megfelelőséget, lefedettséget és a támogató szolgáltatások igénybevételének lehetőségét illetően Európa-szerte megfigyelhető különbségeket⁷. E különbségek felszámolásában az elmúlt évtizedben csak korlátozott eredményeket sikerült elérni⁸;
5. a minimumjövedelem védelmét a teljes nemzeti szociális jóléti rendszer részének kell tekinteni: a jól megtervezett, integrált, megfelelő és fenntartható szociális ellátások és szolgáltatások hatékony védelmet nyújtanak mindenki számára. A szociális védelmi rendszerekbe történő beruházás hosszú távon értékes társadalmi és gazdasági eredményekkel jár. A szociális védelem hozzájárul a társadalmi-gazdasági rezilienciához, a humántőke-fejlesztéshez és az esélyegyenlőséghez, különösen a szegénység és a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek esetében;

⁴ Európai Parlament, 2010: Study on 'The Role of Social Protection as Economic Stabiliser: Lessons from the Current Crisis' (Tanulmány a szociális védelem gazdasági stabilizáló szerepéről – a jelenlegi válságból levont tanulságok).

⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_50/default/table?lang=en.

⁶ Eurostat 2020: Rate of people at risk of poverty according to at-risk-of-poverty threshold and household type (A szegénység kockázatának kitett népesség aránya szegénységi küszöb és háztartástípus szerint); Szociális védelemmel foglalkozó bizottság, 2019: éves jelentés.

⁷ 2020. évi együttes foglalkoztatási jelentés, 34. o.

⁸ Európai Parlament, 2017: Minimum Income Policies in EU Member States (Tanulmány az uniós tagállamok minimumjövedelemmel kapcsolatos politikáiról); Európai Bizottság, 2016: Minimum Income Schemes in Europe: A study of national policies 2015 (Minimumjövedelem-rendszerek Európában – Tanulmány az idevágó nemzeti politikákról, 2015).

6. a szociális jogok európai pillére kihangsúlyozza azt az alapelvet, hogy mindenkinek, aki nem rendelkezik elegendő forrással, joga van a megfelelő minimumjövedelmet garantáló juttatásokhoz, amely az élet minden szakaszában biztosítja a méltósággal élhető életet, valamint a támogató termékekhez és szolgáltatásokhoz való tényleges hozzáférést;
7. több intézkedés is kulcsfontosságú szerepet játszik az egyenlőtlenség, a szegénység és a társadalmi kirekesztődés elleni küzdelemben, nevezetesen: a megfelelő minimumjövedelem védelme, amely szociális ellátás, minimumjövedelmi rendszerek vagy egyéb, nemzeti szinten meghatározott alapvető szociális védelmi garanciák révén biztosítható azon személyek számára, akik nem tudtak belépni vagy visszatérni a munkaerőpiacra, és nincsenek megélhetési eszközeik. Ezek az intézkedések azt a célt szolgálják, hogy csökkenjen a háztartások körében a szegénység és méltósággal lehessen élni⁹. A minimumjövedelmi rendszerek – a munkaképesek munkaerőpiacra történő (újbóli) beilleszkedését célzó ösztönzőkkel, valamint a támogató termékekhez és szolgáltatásokhoz való tényleges hozzáféréssel ötvözve – előmozdítják az emberek aktív befogadását a foglalkoztatásba és a társadalomba. Annak érdekében, hogy csökkenjen a nők szegénységi helyzeteknek való nagyobb kitettsége és elősegítsük a nők munkaerőpiaci részvételét, egyéb tényezők mellett különösen fontos kezelni az egyedülálló szülők – akik közül minden tízből nyolc nő – abból adódó kihívásait, hogy össze kell egyeztetniük a munkát a gondozási feladatokkal¹⁰;

⁹ Európai Parlament, 2017 (lásd fent).

¹⁰ Eurostat, 2020: Személyek száma nem, korcsoport, háztartás összetétele és foglalkoztatási státusz szerint [lfst_hhindws], legfrissebb adatok: 2019.

8. a tagállamok feladata, hogy kidolgozzák és végrehajtsák a minimumjövedelem védelmét biztosító nemzeti rendelkezéseket. A minimumjövedelem védelmére vonatkozó uniós keretet jelenleg a 92/441/EGK tanácsi ajánlás¹¹, a 2008/867/EK bizottsági ajánlás, valamint az európai szemeszter keretében végzett, azon idevágó nyomkövetési és szakpolitikai koordinációs tevékenységek adják, amelyek a minimumjövedelem védelmére vonatkozó uniós összehasonlító teljesítményértékelési keretre támaszkodnak. A keret továbbfejlesztése segíthet a minimumjövedelem védelme terén még fennálló hiányosságok megszüntetésében. A minimumjövedelem Unió-szerte biztosított hatékony védelme hozzájárulhat a tagállamokon belüli és azok közötti társadalmi egyenlőtlenségek és különbségek csökkentéséhez, erősítve ezáltal a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát. Az uniós kerettel kapcsolatos jövőbeli munka segíthet továbbá megerősíteni a minimumjövedelem védelme által valamennyi uniós gazdaságban gazdasági stabilizátorként betöltött szerepet¹², segítve az aggregált gazdasági kereslet fenntartását válság idején és azon túl is;
9. a minimumjövedelem hatékony védelme lényeges alapelvek alkalmazásával jár együtt. Ezekre az alapelvekre a 92/441/EGK tanácsi ajánlás, a munkaerőpiacról kizorultak aktív befogadásának elősegítéséről szóló bizottsági ajánlás¹³ és az ILO szociális védelmi minimumra vonatkozó ajánlásában (2012, 202. számú ajánlás) foglalt idevágó javaslatok is kitértek. A lényeges alapelvek különösen a következők:
- a. *Hozzáférés:* Az egyetemesség elve alapján a rászoruló egyéneket megkülönböztetéstől mentes és átfogó feltételek mellett meg kell illetnie az ellátásokhoz való hozzáférés jogának. A gyakorlatban biztosítani kell az ellátásokhoz való hozzáférést és azok igénybevételét, többek között hozzáférhető és egyszerűsített kérelmezési eljárások, valamint jogorvoslati jog révén.

¹¹ A Tanács 92/441/EGK ajánlása (1992. június 24.) a szociális védelmi rendszerek által nyújtott elegendő forrásra és szociális ellátásra vonatkozó közös kritériumokról, HL L 245., 1992.8.26., 46. o.

¹² Európai Parlament, 2010 (lásd fent).

¹³ A Bizottság 2008/867/EK ajánlása (2008. október 3.) a munkaerőpiacról kizorultak aktív befogadásának elősegítéséről, HL L 307., 2008.11.18., 11. o.

- b. *Megfelelőség:* A méltósággal élhető élet elve alapján a minimumjövedelmi ellátásoknak megfelelő módon fedezniük kell az alapvető szükségleteket, figyelembe véve az érintett tagállamban jellemző életszínvonalat és árszinteket, illetve a nemzeti szegénységi küszöböt. A szükségleteket következetes és átlátható módszerek alkalmazásával kell értékelni; az ellátások kiigazításának pedig rendszeresnek kell lennie, és megfelelő mutatókhoz kell kapcsolódnia. Megfelelő figyelmet kell fordítani a háztartások összetételére és a sajátos egyéni szükségletekre, például a fogyatékosagra, a gyermekgondozásra vagy a tartós ápolásra-gondozásra.
- c. *Támogató vonatkozások:* Az aktív befogadás elve alapján a minimumjövedelem védelmének együtt kell járnia színvonalas támogató szolgáltatások nyújtásával. A munkaképesek esetében munkavállalási ösztönzőkről és megfelelő aktív munkaerőpiaci intézkedésekről, például munkaközvetítésről és képzésről kell gondoskodni. Szociális szolgáltatások széles körének – így például a rendelkezésre álló támogatással kapcsolatos tanácsoknak, többek között jogi tanácsoknak és tájékoztatásnak, valamint megfelelő segítségnyújtásnak és tanácsadásnak – kell kiegészítenie a rendszereket annak biztosítása érdekében, hogy azok mindenkihez ténylegesen elérjenek és hatékony támogatást nyújtsanak;

10. az európai szemeszter az együttes foglalkoztatási jelentés, az országjelentések és az országspecifikus ajánlások révén értékes nyomon követéssel és szakpolitikai koordinációval járul hozzá a minimumjövedelem védelme hatékonyságának javításához. E tekintetben fontos viszonyítási pontot jelent az uniós szintű nyomon követést alátámasztó azon összehasonlító teljesítményértékelési keret, amelyet a szociális védelemmel foglalkozó bizottság dolgozott ki a minimumjövedelem területén a megfelelésre, a jogosultságra és az aktivizálásra vonatkozóan. Az e területre vonatkozó nyomonkövetési keret jövőbeli fejlesztése szempontjából hasznos lenne az összehasonlítható, jó minőségű (mennyiségi és minőségi) információk gyűjtésére irányuló további munka, amelynek során kellően figyelembe kell venni a minimumjövedelem védelmére vonatkozó eltérő tagállami politikákat;
11. az értékelések¹⁴ vegyes vagy akár viszonylag jelentéktelen eredményeket mutatnak a szociális védelmi rendszerek által nyújtott elegendő forrásra és szociális ellátásra vonatkozó közös kritériumokról szóló tanácsi ajánlásban és a munkaerőpiacról kizorultak aktív befogadásának elősegítéséről szóló bizottsági ajánlásban foglalt szakpolitikai iránymutatás végrehajtása terén. Ez azt támasztja alá, hogy további intézkedésekre van szükség;
12. az Európai Parlament 2017. október 24-i állásfoglalásában¹⁵ felhívja a tagállamokat, hogy vezessenek be megfelelő minimumjövedelmi rendszereket, és hangsúlyozza a minimumjövedelem védelmének a szegénység elleni küzdelem eszközeként betöltött szerepét. Hasonlóképpen, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2019. február 20-i véleményében¹⁶ fellépésre szólított fel a minimumjövedelem védelme érdekében;

¹⁴ A Bizottság jelentése a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a szociális védelmi rendszerek által nyújtott elegendő forrásra és szociális ellátásra vonatkozó közös kritériumokról szóló, 1992. június 24-i 92/441/EGK ajánlás végrehajtásáról, COM/98/0774 final; Bizottsági szolgálati munkadokumentum a munkaerőpiacról kizorultak aktív befogadásának elősegítéséről szóló 2008-as bizottsági ajánlás végrehajtásáról, SWD(2017) 257 final.

¹⁵ Az Európai Parlament állásfoglalása (2017. október 24.) a garantált minimumjövedelemmel mint a szegénység elleni küzdelem eszközével kapcsolatos szakpolitikákról (2016/2270(INI)).

¹⁶ Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2019. február 20-i véleménye, SOC/584-EESC-2018.

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA

FELKÉRI a tagállamokat, hogy:

13. TÖREKEDJENEK ANNAK BIZTOSÍTÁSÁRA, hogy a minimumjövedelem védelmére szolgáló nemzeti rendszereik megfeleljenek az Unió és a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet vonatkozó ajánlásainak, hozzáférhetőek és megfelelőek legyenek, és tegyék lehetővé a kedvezményezettek társadalmi és munkaerőpiaci befogadását;
14. FOLYTASSANAK PÁRBESZÉDET az érintett érdekelt felekkel, például az illetékes hatóságokkal, köztük a helyi és regionális szervekkel, a szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel, valamint adott esetben a szegénységben élőkkel a vonatkozó rendszerek fejlesztése, naprakészé tétele és alkalmazása során;
15. a rendszeres értékelések részeként VIZSGÁLJÁK MEG a minimumjövedelem védelmére szolgáló rendszerek működését és megfelelőségét a Covid19-válság negatív társadalmi-gazdasági következményeinek enyhítése, valamint a társadalmi és munkaerőpiaci befogadás támogatása szempontjából, továbbá szükség esetén HATÁROZZANAK MEG és HAJTSANAK VÉGRE intézkedéseket a hatékonyságuk rövid és hosszú távú javítása érdekében;
16. IGYEKEZZENEK tájékoztatni a nemzeti szinten megállapított támogathatósági követelményeknek potenciálisan megfelelő személyeket a minimumjövedelem védelméhez fűződő jogaikról; ÖSZTÖNÖZZÉK az említett személyeket arra, hogy folyamodjanak pénzbeli vagy természetbeni ellátásért, és az aktivizáló és támogató szolgáltatásokkal együtt vegyék igénybe a megfelelő ellátásokat; valamint
17. GYŰJTSENEK adatokat nemek szerinti bontásban a minimumjövedelem védelmére vonatkozó politikák és hatásaik nyomon követése és értékelése érdekében, és TÁMOGASSÁK az Európai Bizottságot, a szociális védelemmel foglalkozó bizottságot és a Foglalkoztatási Bizottságot a minimumjövedelem védelmének alakulásáról szóló időszakos jelentés elkészítésében, többek között oly módon, hogy információkat és adatokat szolgáltatnak a hozzáféréssel, a megfelelőséggel és a támogató vonatkozásokkal kapcsolatos kulcsfontosságú mutatókról.

FELKÉRI a tagállamokat és az Európai Bizottságot, hogy hatáskörüknek megfelelően, a nemzeti sajátosságokat és az eltérő munkaerőpiaci modelleket figyelembe véve:

18. MŰKÖDJENEK EGYÜTT a szociális jogok európai pillérének végrehajtása érdekében és azon elköteleződés jegyében, amelynek értelmében a szegénység és a társadalmi kirekesztődés elleni küzdelem keretében megszüntetik a minimumjövedelem védelme terén még fennálló hiányosságokat;
19. az európai szemeszteren belül ERŐSÍTSEK MEG a foglalkoztatási és szociális szempontokat a gazdaság-, a foglalkoztatás- és a szociálpolitikának a minimumjövedelem védelme tekintetében történő koordinációja céljából, és TEGYENEK olyan szakpolitikai ajánlásokat, amelyek hosszú távú szemléletet tükröznek és kiegyensúlyozzák a gazdaság-, fiskális, foglalkoztatás- és szociálpolitikai szükségleteket;
20. FOKOZZÁK a legjobb gyakorlatok cseréjét, a határokon átnyúló segítségnyújtásért felelős nemzeti kapcsolattartó pontok hálózatba szervezését, valamint az egymástól való tanulást a minimumjövedelem védelmének nemzeti és regionális szintű továbbfejlesztése érdekében, többek között a szociális védelemmel foglalkozó bizottság szakmai fórumaként működő Minimumjövedelem Hálózaton (MINET) belül; valamint
21. A LEHETŐ LEGJOBBAN HASZNOSÍTSAK a rendelkezésre álló uniós alapokból, mindenekelőtt az Európai Szociális Alap Pluszból és a Next Generation EU helyreállítási eszközökből származó célzott támogatást, egyrészt annak érdekében, hogy előmozdítsák a társadalmi befogadást és a munkaerőpiaci részvételt, másrészt a szegénység elleni küzdelem érdekében.

FELKÉRI az Európai Bizottságot, hogy a Szerződésekben meghatározott hatáskörén belül, ugyanakkor a nemzeti sajátosságokat kellően figyelembe véve:

22. FOGJON HOZZÁ az uniós keret aktualizálásához, hogy hatékonyan támogassa és egészítse ki a nemzeti minimumjövedelem védelmére vonatkozó tagállami politikákat.

FELKÉRI a Bizottságot, a szociális védelemmel foglalkozó bizottságot és a Foglalkoztatási Bizottságot, hogy hatáskörüknek megfelelően, a nemzeti sajátosságokat figyelembe véve:

23. FEJLESSZÉK TOVÁBB a minimumjövedelem védelmére vonatkozó, meglévő uniós összehasonlító teljesítményértékelést annak érdekében, hogy elősegítsék a teljesítmény nyomon követését és támogassák a szakpolitikai ösztönzőket a minimumjövedelem védelmének három fő dimenziójában, azaz a megfelelőség, a hozzáférés és a támogató szolgáltatások nyújtása terén, beleértve a munkaerőpiaci részvételt elősegítő szolgáltatásokat is; valamint
24. rendszeres időközönként KÉSZÍTSENEK együttes jelentést, amelyben a minimumjövedelem védelmére vonatkozó, uniós szinten létrehozott összehasonlító teljesítményértékelési keret alapján elemzik és áttekintik a tagállamokban a minimumjövedelem védelmének fejlesztése terén elért eredményeket. A jelentésben empirikus módon kell elemezni különösen azt, hogy a minimumjövedelem védelmének milyen szerepe van a foglalkoztatás támogatásában, továbbá a szegénység és a jövedelmi és esélyegyenlőtlenségek kezelésében, a nemek közötti egyenlőtlenség szempontjait is beleértve. A jelentésnek ki kell terjednie a minimumjövedelem védelmének a megfelelőséggel, a hozzáféréssel, illetve a támogató vonatkozásokkal kapcsolatos dimenziójának az alkalmazására. Emellett célszerű tanulmányozni benne a minimumjövedelem védelmében rejlő azon lehetőséget, hogy gazdasági visszaesés idején egyéb, foglalkoztatást támogató és szociális védelmi intézkedésekkel együtt alkalmazva stabilizálja a gazdaságot és a társadalmat.